

✘ της **Μαριάννας Τζιαντζή**

Πασίγνωστο είναι το παραμύθι για το κοριτσάκι που παραμονή Πρωτοχρονιάς πουλούσε σπίρτα στους περαστικούς στο δρόμο. Μια ποιητική και ταυτόχρονα αμείλικτη καταγγελία της κοινωνικής ανισότητας. Άραγε ποιος σύγχρονος Άντερσεν θα βρεθεί να γράψει για ένα άλλο τετράχρονο κοριτσάκι που ήρθε στην Ελλάδα από τη μακρινή Συρία και, ανήμερα Πρωτοχρονιάς, δεν είχε σπίρτα να ανάψει, αλλά προσπαθούσε να ζεσταθεί γαντζωμένο στο πτώμα του πατέρα του;

Ένας αγρότης από το χωριό Θούριος, πλάι στον Έβρο, βρήκε τον νεκρό πατέρα και το ζωντανό παιδί σε μια καλύβα μες στην ερημιά. Τριάντα δύο χρόνων ο Σύρος πατέρας όπως έδειξαν τα χαρτιά του, τεσσάρων χρόνων το παιδί. Το πιθανότερο είναι ότι εκείνος ξεψύχησε από την παγωνιά και τις κακουχίες. Το παιδί έζησε, ίσως γιατί είχε περπατήσει λιγότερο καθώς ο πατέρας το κρατούσε στην αγκαλιά του.

Υπολογίζεται ότι το παιδί έμεινε τουλάχιστον δέκα ώρες πλάι στον νεκρό. Τι περνούσε απ' το μυαλό του, μόνο ένας Άντερσεν το ξέρει. Το ξέρει όμως ένα άλλο παιδί, χωρίς όνομα και χωρίς σπίρτα, ένα παιδί φτιαγμένο από ορειχάλκο και μνήμες οδυνηρές. Ένα παιδί που μιλά όλες τις γλώσσες των ανθρώπων.

Είναι αδύνατο να βρεθούμε στο Πρώτο Νεκροταφείο και να μην κοκαλώσουμε μπροστά στο ορειχάλκινο άγαλμα της «Μάνας της Κατοχής»: μια νεκρή γυναίκα, σωριασμένη στο έδαφος, με την ακαμψία του θανάτου στο αποστεωμένο σώμα της, και ένα βρέφος να απλώνει τα χεράκια του στον άσαρκο μαστό της. Ο μεγάλος γλύπτης Κώστας Βαλσάμης απαθανάτισε μια εικόνα που είχε δει ο ίδιος το 1941 στο δρόμο, στα Ταμπούρια του Πειραιά: ένα μωρό να προσπαθεί να βυζάξει από την πεθαμένη μάνα του.

Η τέχνη δεν μιλά για το παρελθόν, για το δικό της τώρα, δεν μιλά για τον κόσμο των ονείρων: μιλά για το δικό μας τώρα, για τη χούντα που (ποιητική αδεία) δεν τελείωσε το '73, για την Κατοχή που δεν τελείωσε το '44, αλλά συνεχίζεται με άλλες μορφές. Η τέχνη, είτε του γλύπτη είτε του παραμυθά, ακόμα και όταν έρχεται από άλλους τόπους κι εποχές, μας καρφώνει στο σήμερα καθώς μια ειδησούλα δυο γραμμών, χωρίς εικονογράφηση, συμπυκνώνει όλη τη βαρβαρότητα που μας περιζώνει.

Πηγή: prin